

Pielikums Nr1.**Esošā situācija tiesību aktu prasību ietvaros**

Šajā pielikumā aprakstītas LR un starptautisko tiesību aktu un dokumentu prasības, kas attiecas uz LP, kuras jāievēro neatkarīgi no LP izvēlēta un realizētā attīstības scenārija.

Universālie pasta pakalpojumi

UPP - to pasta pakalpojumu apjoms un nosacījumi, kuru sniegšana obligāti jānodrošina valstij un kurus valsts regulējošās iestādes nosaka veikt UPP sniedzējam, piešķirot vispārējo atļauju.

Saskaņā ar 2009.gada 4.jūnijā pieņemto Pasta likumu UPP ietilpst:

- iekšzemes un pārrobežu vēstuļu korespondences sūtījumu (tajā skaitā ierakstītu un apdrošinātu sūtījumu) savākšana, šķirošana, pārvadāšana un piegāde, kuru svars nepārsniedz divus kilogramus;
- iekšzemes un pārrobežu pasta paku sūtījumu (tajā skaitā apdrošinātu sūtījumu) savākšana, šķirošana, pārvadāšana un piegāde, kuru svars nepārsniedz divdesmit kilogramus.

LP līdz 2014. gada 30. aprīlim jānodrošina UPP pieejamība par pieņemamām cenām visā LR teritorijā, saskaņā ar Regulatora izsniegto licenci Nr. P10042/2.

Saskaņā ar Pasta likumu, tiks mainītas UPP sniegšanas saistības, kas noteiks UPP ietvaros iekļautos pakalpojumus un to apjomu. Līdz brīdim, kad Regulators noteiks minētās UPP sniegšanas saistības, bet ne agrāk kā līdz 2012. gada 31. decembrim, pasta komersantam (LP), kam līdz Pasta likuma stāšanās spēkā dienai ir izsniegta individuālā licence vispārējo pasta pakalpojumu sniegšanai, jānodrošina UPP pakalpojumi visā LR teritorijā.

Saskaņā ar Pasta likumu Regulators paredz rīkot konkursu, lai noteiktu pasta komersantus, kas sniedz UPP, sākot ar 2013. gada 1. janvāri.

Izstrādājot LP attīstības scenāriju biznesa plānu, jāņem vērā iespējamo jaunu pasta komersantu ienākšana tirgū un konkurences palielināšanās, sākot ar 2013. gada 1. janvāri.

Īpašās tiesības

Saskaņā ar Pasta likumu (Pārejas noteikumu 6.punkts) pasta komersantam (LP), kas sniedz UPP, rezervētās īpašās tiesības pieņemt, pārsūtīt, šķirot un piegādāt vēstuļu korespondences sūtījumus, kuru svars nepārsniedz 50 gramus, ir spēkā līdz 2012. gada 31. decembrim.

Izstrādājot LP attīstības scenāriju biznesa plānu, jāņem vērā, ka īpašās tiesības ir spēkā līdz 2012.gada 31. decembrim un pēc tam šos pakalpojumus būs iespēja sniegt arī citiem pasta komersantiem.

UPP kvalitātes prasības

Uz biznesa plāna izstrādes brīdi ir spēkā šādas UPP kvalitātes prasības, kas noteiktas MK Nr. 445 (spēkā ar 2005. gada 21. jūniju):

- ▶ Pasta sūtījumi (visi iepriekš uzskaitītie) var tikt pieņemti sūtīšanai šādās kvalitātes klasēs:
 - A klase – sūtījums tiek pārsūtīts nekavējoties – t.i., sūtījuma laiks ir D + 1, kur D ir darbdiena, kad vienkāršās vēstuļu korespondences pasta sūtījums nodots pasta nodaļā vai ievietots vēstuļu kastītē. Nākamajā dienā pēc vienkāršās vēstuļu korespondences pasta sūtījuma nodošanas pasta nodaļā vai ievietošanas vēstuļu kastītē (līdz pēdējam vēstuļu kastītes tukšošanas laikam) adresātam jāpiegādā 97% no visiem vienkāršās vēstuļu korespondences A klases pasta sūtījumiem.
 - B klase – sūtījums tiek pārsūtīts iespēju robežās – t.i., sūtījuma laiks ir D + 3. Trešajā darbdienā pēc vienkāršās vēstuļu korespondences pasta sūtījuma nodošanas pasta nodaļā vai ievietošanas vēstuļu kastītē (līdz pēdējam vēstuļu kastītes tukšošanas laikam) adresātam jāpiegādā 97% no visiem vienkāršās vēstuļu korespondences B klases pasta sūtījumiem.

Pamatojoties uz A klases piegādes kvalitātes rādītājiem un prasībām citās Eiropas valstīs, izstrādājot LP stratēģiju, jāņem vērā iespēja samazināt A klases sūtījumu kvalitāti gan ārzemju, gan iekšzemes sūtījumiem no 97% uz 89%, kas ir saskaņā ar starptautisko sūtījumu kvalitātes prasībām, vai izvērtēt iespēju samazināt A klases sūtījumu laiku uz D + 2, kur D ir darbdiena, kad vienkāršās vēstuļu korespondences pasta sūtījums nodots pasta nodaļā vai ievietots vēstuļu kastītē.

- ▶ Pasta nodaļu izvietojums un skaits:

~~IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA~~

- Rīgas pilsētas pašvaldības teritorijā ir vismaz 30 vispārēja tipa pasta nodaļu (pieejamas visiem apmeklētājiem un sniedz visus UPP);
- katrā pašvaldības administratīvajā teritorijā, kurā iedzīvotāju blīvums pārsniedz 500 iedzīvotāju uz km² ir vismaz viena vispārēja tipa pasta nodaļa uz 20 000 iedzīvotājiem (izņemot Rīgas pilsētas pašvaldības teritorijā);
- pārējo pašvaldību teritorijā ir vismaz viena vispārēja tipa pasta nodaļa;
- pašvaldības administratīvajā teritorijā vai apdzīvotā vieta, kuras iedzīvotāju skaits nepārsniedz 1000 un kurā iedzīvotāju blīvums ir mazāks par 10 iedzīvotājiem uz km², vispārēja tipa pasta nodaļa var būt mobila.

Izstrādājot LP biznesa plānu, jāņem vērā administratīvi teritoriālās reformas rezultāti un no tās izrietošās nepieciešamās korekcijas tiesību aktos, kas nosaka pasta nodaļu izvietojumu un skaitu. Nosakot LP nodaļu izvietojumu un skaitu, jāņem vērā LP darbības ekonomiskie principi un jāveic pasta nodaļu skaita optimizācija.

► Pasta nodaļu darbdienu skaits:

- Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā ir vismaz sešas vispārējā tipa pasta nodaļas, kas atvērtas vismaz piecas dienas nedēļā;
- pārējo pašvaldību administratīvajās teritorijās ir vismaz viena vispārēja tipa pasta nodaļa, kas atvērta vismaz piecas dienas nedēļā.

Izstrādājot LP biznesa plānu, jāņem vērā administratīvi teritoriālā reforma un no tās izrietošās nepieciešamās korekcijas tiesību aktos, kas nosaka pasta nodaļu izvietojumu un skaitu.

► Vēstuļu kastīšu skaits un to izvietojums:

- Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā ir vismaz viena vēstuļu kastīte uz 5000 iedzīvotājiem, no tām viena vēstuļu kastīte ir pie katras vispārējā tipa pasta nodaļas;
- katras pašvaldības administratīvajā teritorijā, kurā iedzīvotāju blīvums pārsniedz 500 iedzīvotāju uz kvadrātkilometru (izņemot Rīgas pilsētas pašvaldību), ir vismaz viena vēstuļu kastīte uz 3000 iedzīvotājiem, no tām viena vēstuļu kastīte ir pie katras vispārējā tipa pasta nodaļas;
- katras pašvaldības administratīvajā teritorijā, kurā iedzīvotāju blīvums ir mazāks vai vienāds ar 500 iedzīvotājiem uz kvadrātkilometru, ir vismaz viena vēstuļu kastīte uz 2000 iedzīvotājiem, no tām viena vēstuļu kastīte ir pie katras vispārējā tipa pasta nodaļas;
- ja šo pašvaldības administratīvajā teritorijā, kurā iedzīvotāju blīvums ir mazāks vai vienāds ar 500 iedzīvotājiem uz kvadrātkilometru, bez centrālās apdzīvotās vietas ir vēl kāda apdzīvota vieta, kurā iedzīvotāju skaits pārsniedz 500, un attālums no tās centra līdz pašvaldības centrālās apdzīvotās vietas centram ir lielāks par 5 km, šajā apdzīvotajā vietā ir vismaz viena vēstuļu kastīte.

Izstrādājot LP biznesa plānu, jāņem vērā administratīvi teritoriālā reforma un no tās izrietošās nepieciešamās korekcijas tiesību aktos, kas nosaka pasta nodaļu izvietojumu un skaitu.

► Vēstuļu kastītes tukšošanas biežums:

- Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, Jūrmalas pilsētas administratīvajā teritorijā un katra rajona centra pašvaldības administratīvajā teritorijā pasta sūtījumus no vēstuļu kastītēm izņem vismaz reizi dienā un vismaz sešas dienas nedēļā;
- Pārējo pašvaldību administratīvajās teritorijās pasta sūtījumus no visām vēstuļu kastītēm izņem vismaz reizi dienā un vismaz piecas dienas nedēļā.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/67/EK (15.12.1997.) 3.panta 3.punktu UPP sniedzējs katru darbdienu un ne mazāk kā piecas dienas nedēļā garantē vismaz vienu sūtījumu savākšanu.

Pastāv iespēja Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā, Jūrmalas pilsētas pašvaldības un katra rajona centra pašvaldības administratīvajā teritorijā pasta sūtījumus savākt vismaz reizi dienā, bet tikai piecas dienas nedēļā.

► Vēstuļu kastītes pēdējās tukšošanas reizes laiks (laiks, kad no vēstuļu kastītes pēdējo reizi attiecīgajā vēstuļu kastītes tukšošanas dienā tiek izņemti tajā ievietotie pasta sūtījumi, lai nogādātu tos tālākai šķirošanai, pārvadāšanai un piegādei adresātiem):

- Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā ir vismaz sešas vēstuļu kastītes, kuras pēdējo reizi tiek tukšotas ne agrāk par plkst.19.00;
- pašvaldības administratīvajā teritorijā, kurā iedzīvotāju blīvums pārsniedz 500 iedzīvotājus uz kvadrātkilometru un iedzīvotāju skaits ir lielāks par 30000, izņemot šo noteikumu Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvo teritoriju, ir vismaz divas vēstuļu kastītes, kuras pēdējo reizi tiek tukšotas ne agrāk par plkst.16.00;

IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA

- katra rajona centra pašvaldības administratīvajā teritorijā, izņemot iepriekšējiem punktiem atbilstošajās, ir vismaz viena vēstuļu kastīte, kura pēdējo reizi tiek tukšota ne agrāk par plkst.15.00.

Izstrādājot LP biznesa plānu, jāņem vērā administratīvi teritoriālās reformas rezultāti un no tās izrietošās nepieciešamās korekcijas tiesību aktos, kas nosaka pasta nodaļu izvietojumu un skaitu.

► UPP sūtījumu piegādes biežums:

- Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā, Jūrmalas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā un katra rajona centra pašvaldības administratīvajā teritorijā (uzskatot, ka republikas pilsētu pašvaldību administratīvās teritorijas ir rajonu centri) pasta sūtījumus piegādā vismaz reizi dienā un vismaz sešas dienas nedēļā;
- pašvaldības administratīvajā teritorijā, izņemot šo noteikumu Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvo teritoriju, pasta sūtījumus piegādā vismaz vienu reizi dienā un vismaz piecas dienas nedēļā.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/67/EK (15.12.1997.) 3. panta 3. punktu UPP sniedzējs katru darbdien un ne mazāk kā piecas dienas nedēļā garantē vismaz vienu piegādi mājās vai telpās visām fiziskām un juridiskām personām.

Pastāv iespēja Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā, Jūrmalas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā un katra rajona centra pašvaldības administratīvajā teritorijā pasta sūtījumus piegādāt vismaz reizi dienā, bet tikai piecas dienas nedēļā.

Pasta pakalpojumu starpniecība

Saskaņā ar Pasta likuma 28. pantu LP ir tiesības UPP sniegšanu īstenot, izmantojot starpnieku, nodrošinot atbildību par UPP sniegšanu.

UPP starpniecība var ietvert šādus iekšzemes un pārrobežu pakalpojumus:

- 1) vēstuļu korespondence;
- 2) pasta paku pieņemšana;
- 3) pasta sūtījumu pavaddokumentu aizpildīšana, reģistrēšana, izsniegšana;
- 4) pakalpojumu maksas iekasēšana pakalpojumu sniegšanas vietā.

LP biznesa plānā jāņem vērā, ka LP pakalpojumu sniegšana ar viena vai vairāku starpnieku palīdzību pieļaujama tikai iepriekšminētajiem pakalpojumiem.

UPP tarifi

UPP tarifi tiek aprēķināti saskaņā ar Regulatora metodiku, kas apstiprināta ar Regulatora 2009. gada 17.septembra lēmumu Nr. 1/4 un ir spēkā ar 2009. gada 24. septembri.

Izstrādājot LP biznesa plāna scenārijus, jāņem vērā, aktuālākā UPP tarifu noteikšanas metodika.

Finanšu pakalpojumi

Saskaņā ar Pasta likumu finanšu pakalpojumu veikšanai - maksājumu pakalpojumiem pasta komersantam jānodrošina datorizēta norēķinu sistēma.

Izstrādājot LP biznesa plānu, kurā paredzēta finanšu pakalpojumu starpniecība vai finanšu pakalpojumu starpniecības nodošana citam komersantam, jāņem vērā prasība par datorizētas norēķinu sistēmas esamību.

Eksprespasta un kurjerpasta pakalpojumi

Saskaņā ar Pasta likumu (20. un 21.pants), sniedzot eksprespasta un kurjeru pakalpojumus, tiks ievērotas šādas prasības:

	Kopīgie pamatprincipi	Atšķirīgie pamatprincipi
Eksprespasta pakalpojumi	<ul style="list-style-type: none"> - pasta sūtījumi tiek saņemti no sūtītāja tā atrašanās vietā; - pasta sūtījumi tiek piegādāti adresātam, izsniedzot to saņēmējam personiski pret parakstu; - piegādes fakta apliecinājums tiek nosūtīts sūtītājam pēc viņa pieprasījuma; - pasta sūtījuma piegāde tiek nodrošināta garantētā laikā; 	<ul style="list-style-type: none"> - pasta sūtījumi tiek saņemti no sūtītāja eksprespasta pakalpojumu sniegšanas vietā; - sūtītājam ir iespēja sūtīšanas laikā noskaidrot, kurā piegādes posmā atrodas sūtījums. - sūtītājs jebkurā brīdī var mainīt pasta sūtījuma galamērķi un adresātu.
Kurjerpasta pakalpojumi	<ul style="list-style-type: none"> - pasta komersanta nosaukums tiek norādīts uz pasta sūtījuma vai pavaddokumenta. 	<ul style="list-style-type: none"> - pasta sūtījumu no sūtītāja pieņem, pārvadā un piegādā adresātam viena un tā pati persona – kurjers.

IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA

Izstrādājot LP attīstības stratēģiju, jāievēro uz eksprespasta pakalpojumu sniegšanu attiecināmās prasības un jāparedz to īstenošana.

Preses pakalpojumi

Saskaņā ar Pasta likuma Pārejas noteikumu 5.punktu, līdz 2012. gada 31. decembrim LP no valsts budžeta kompensē zaudējumus, kas radušies, sniedzot abonētās preses piegādes pakalpojumus lauku apvidos (vienreizēja maksa par iepriekšējo gadu), ar nosacījumu, ka netiek kompensēti UPP tarifu atlaižu dēļ negūtie ienākumi.

Izstrādājot LP attīstības scenāriju, ņemt vērā MK kārtības, ko paredz izstrādāt līdz 2012. gada 31. decembrim, par UPP finansēšanas un zaudējumu kompensāciju nosacījumiem.

Paredzamās tiesību aktu izmaiņas

- **UPP**

Saskaņā ar Pasta likumu, Regulators noteiks detalizētas kvalitātes prasības UPP sniegšanai, pasta tīkla piekļuves punktu blīvumam un skaitam, kā arī vienotiem tarifiem.

UPP kopums pēc 2012.gada 31.decembra ietvers vismaz:

- 1) iekšzemes un pārrobežu vēstuļu korespondences sūtījumu, kuru svars nepārsniedz 2 kg (t.sk. ierakstītu un apdrošinātu), savākšanu, šķirošanu, pārvadāšanu un piegādi;
- 2) iekšzemes un pārrobežu pasta paku, kuru svars nepārsniedz 20 kg (t.sk. apdrošinātu), savākšanu, šķirošanu, pārvadāšanu un piegādi;
- 3) abonēto preses izdevumu piegādi.

Lai nodrošinātu to, ka tiek ievērotas uz UPP attiecināmās prasības, LP (līdz brīdim, kad tas būs UPP sniedzējs) jānodrošina neatkarīga pārbaude atbilstoši pasta pakalpojumu kvalitātes standartiem – atbilstoši MK Nr. 445, un pēc 2010. gada 1. februāra - jauniem MK izstrādātiem obligāti piemērojamiem pasta pakalpojumu standartiem.

Izstrādājot LP biznesa plānu, jāņem vērā paredzamās tiesību aktu izmaiņas un prasības, kas attiecas uz UPP sniegšanu. Jaunās tiesību aktu prasības atceļ MK Nr. 445 nosacījumus attiecībā uz UPP kvalitātes prasībām.

Līdz 2010. gada 1. februārim MK paredzēts noteikt kārtību, kādā tiek izvietotas un noformētas pasta pakalpojumu sniegšanas vietas, pasta tīkla piekļuves punkti, pastkastīšu punkti un pastkastītes. Minētā kārtība atceļ MK Nr. 445 prasības.

MK līdz 2010. gada 1. februārim paredz noteikt LR nacionālo standartu sarakstu, kurš obligāti jāpiemēro, sniedzot pasta pakalpojumus. Minētie standarti atceļ MK Nr. 445 prasības.

- **Finanšu pakalpojumi**

MK līdz 2010. gada 1. februārim paredz noteikt kārtību, kādā pasta komersants nodrošina pasta norēķinu sistēmas izmantošanu.

Izstrādājot LP biznesa plānu, jāņem vērā prasības, kas tiks noteiktas attiecībā uz PNS izmantošanu un funkcionalitāti.

- **Filatēlijas pakalpojumi**

MK paredz līdz 2010. gada 1. februārim izstrādāt kārtību, kas nosaka marķēšanas mašīnu reģistrēšanu un izmantošanu, kā arī kārtību, kādā LR pastmarkas un citas pasta apmaksas zīmes izgatavo, laiž apgrozībā un izņem no apgrozības.

Izstrādājot LP attīstības stratēģiju, jāparedz iespēja nākotnē pielāgoties jaunajām prasībām, kas attieksies uz marķēšanas mašīnu izmantošanu un LR pasta apmaksas zīmēm.

- **Pasta komersanti**

Regulatoram līdz 2010. gada 1. aprīlim jāpublicē noteikumi par pasta komersanta reģistrācijas paziņojuma un darbības izbeigšanas paziņojuma saturu un to iesniegšanu Regulatoram, kā arī pasta komersantu reģistrā ierakstāmo informāciju. Tāpat līdz 2010. gada 1. aprīlim Regulatoram ir jāizstrādā vispārējās atļaujas noteikumi, kas pasta komersantiem jāievēro pasta pakalpojumu sniegšanā, kā arī noteikumi par Regulatoram regulāri iesniedzamās informācijas veidiem, apjomu un iesniegšanas termiņiem. Līdz jaunu vispārējās atļaujas noteikumu izstrādei spēkā ir Noteikumi par vispārējo atļauju pasta nozarē (apstiprināti ar regulatora 2005. gada 30. novembra lēmumu Nr. 289).

Izstrādājot LP biznesa plānu, jāņem vērā prasības, kas attiecas uz jaunu pasta komersantu ienākšanu tirgū un reģistrēšanu. LP attiecīgi var paredzēt UPP starpniecības un sadarbības ar citiem pasta komersantiem iespējas.